

Latvijas Pašvaldību savienības un Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas

SARUNU PROTOKOLS Nr.1

2015.gada 27.aprīlī

Rīgā, Peldu ielā 25

Sarunas vada:

Latvijas Pašvaldību savienības priekšsēdis **Andris Jaunsleinis**

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs **Kaspars Gerhards**

Sarunās piedalās:

No Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (turpmāk – VARAM) puses:

Guntis Puķītis	Valsts sekretārs
Jānis Eglītis	Ministra padomnieks
Elita Turka	Administrācijas vadītāja
Ilona Raugze	Valsts sekretāra vietniece reģionālās attīstības jautājumos
Arnīs Daugulis	Valsts sekretāra vietnieks informācijas un komunikācijas tehnoloģiju jautājumos
Alda Ozola	Valsts sekretāra vietniece vides aizsardzības jautājumos
Rudīte Vesere	Vides aizsardzības departamenta direktore
Aivars Draudiņš	Publisko pakalpojumu departamenta un Pašvaldību departamenta direktors
Svetlana Sergejeva	Investīciju politikas departamenta direktore
Ingūna Urtāne	Telpiskās plānošanas departamenta direktore
Edvīns Kāpostiņš	Telpiskās plānošanas departamenta Zemes politikas nodaļas vadītājs
Jevgēnija Butņicka	Reģionālās politikas departamenta Reģionālās attīstības plānošanas nodaļas vadītāja
Līga Zvilna – Karlsonē	Pašvaldību departamenta Pašvaldību sistēmas attīstības nodaļas vecākā eksperte
Vineta Stolere	Pašvaldību departamenta Pašvaldību sistēmas attīstības nodaļas jurists
Mārtiņš Arājs	Pašvaldību departamenta Pašvaldību pārraudzības un metodikas nodaļas jurists
Ilze Sniega – Sniedziņa	Pašvaldību departamenta Pašvaldību sistēmas attīstības nodaļas vecākā eksperte

No Latvijas Pašvaldību savienības (turpmāk – LPS) puses:

Gints Kaminskis	Reģionālās attīstības un sadarbības komitejas pr-tājs, Auces novada domes pr-tājs
Māris Dadzis	Ventspils novada domes priekšsēdētāja vietnieks
Guntis Gladkins	Rūjienas novada domes priekšsēdētājs
Eva Kārklīņa	Rojas novada domes priekšsēdētāja
Anželika Legante	Jūrmalas pilsētas domes Ekonomikas un attīstības nodaļas projektu administratore

Maija Pētermane	Padomniece sabiedrisko attiecību jautājumos
Gints Kukainis	Smiltenes novada domes priekšsēdētājs
Jānis Dmitrijevs	Viesītes novada domes priekšsēdētājs
Ēriks Čoders	Siguldas novada domes deputāts
Uldis Kristapsons	Pāvilostas novada domes priekšsēdētājs
Cilda Purgale	Beverīnas novada priekšsēdētāja
Andrejs Spridzāns	Dobeles novada domes priekšsēdētājs
Zane Eglīte	Skrundas novada domes Attīstības nodaļas vadītāja
Valdis Bārda	Alojas novada domes priekšsēdētājs
Evija Zurģe	Raunas novada domes priekšsēdētāja
Aivars Volfs	Tukuma novada domes priekšsēdētāja vietnieks
Ligita Kadžule	Salas novada domes Attīstības nodaļas lauksaimniecības konsultante
Valdis Rusiņš	Vecumnieku novada domes deputāts
Normunds Tropiņš	Talsu novada domes priekšsēdētāja 1.vietnieks
Arvīds Kviesis	Neretas novada domes priekšsēdētājs

Ivita Peipiņa	Padomniece reģionālās attīstības jautājumos
Andra Feldmane	Padomniece uzņēmējdarbības jautājumos
Sniedze Sproģe	Padomniece lauku attīstības jautājumos
Gunta Kurme	Padomniece juridiskajos jautājumos
Guntars Krasovskis	Padomnieks informācijas tehnoloģiju jautājumos
Aino Salmiņš	Padomnieks tehnisko problēmu jautājumos
Jānis Piešiņš	Padomnieks reģionālās attīstības jautājumos
Gunta Lukstiņa	Padomniece vides jautājumos

Protokolē:

Dzintra Muzikante	Pašvaldību departamenta Pašvaldību pārraudzības un metodikas nodaļas vecākā eksperte
Solvita Vaivode	Pašvaldību departamenta Pašvaldību pārraudzības un metodikas nodaļas vecākā eksperte

Sarunas sāk plkst.: 11:00

Darba kārtība:

1. Pašvaldību, kurām nav pieejams ES fondu līdzfinansējums un pastāv aizņēmuma ierobežojums, attīstības iespējas.
2. Plašāka pašvaldību iesaiste uzņēmējdarbības stimulēšanā, pamatojoties uz attīstības novērtēšanu.
3. Zemes pārvaldības likuma iedzīvināšana publisko ūdeņu, t.sk. pludmales un jūras, apsaimniekošana un finansējums, piekļuves nodrošināšanas iespējas visiem zemes īpašumiem, zemes konsolidācija, pieeja valsts datiem par publiskajiem ūdeņiem u.c.
4. Publisko pakalpojumu sistēmas pilnveide un valsts un pašvaldību vienoto klientu apkalpošanas centru izveide.
5. Elektroniskās pārvaldes attīstība un datu un sistēmu savietojamība.

6. Ūdenssaimniecības attīstība, atbalsts ūdenssaimniecības attīstībai aglomerācijās ar CE < 2000.
7. Pašvaldību lomas palielināšana sadzīves atkritumu apsaimniekošanas jomā (dalītā vākšana, maksas noteikšana, pieejamās investīcijas atkritumu saimniecības uzlabošanai, prasības atkritumu apsaimniekotājam un to īstenošanas uzraudzība, informācijas apkopošana u.c.) un Dabas resursa nodoklis.

1. Pašvaldību, kurām nav pieejams ES fondu līdzfinansējums un pastāv aizņēmuma ierobežojums, attīstības iespējas

VARAM viedoklis:

Reģionālās politikas ietvaros plānotie atbalsta pasākumi ir plānoti visām Latvijas pašvaldībām. Plānoti ir ieguldījumi uzņēmējdarbības atbalsta infrastruktūrā pašvaldībās, pašvaldību ēku energoefektivitātes paaugstināšanai. Atbalsts tiks sniegts tiem projektiem, kas būs noteikti pašvaldību integrētajās attīstības programmās. Papildus lauku pašvaldībām būs pieejams ES finansējums atbalsts Zemkopības ministrijas pārziņā esošās Lauku attīstības programmas 2014-2020.gadam ietvaros dažādos pasākumos.

Kultūras ministrijas pārziņā esošajā specifiskajā atbalsta mērķī 5.5.1. „Saglabāt, aizsargāt un attīstīt nozīmīgu kultūras un dabas mantojumu, kā arī attīstīt ar to saistītos pakalpojumus” tiks sniegts finansējums ieguldījumiem piekrastes pašvaldību infrastruktūrā.

Lai risinātu Latgales plānošanas reģiona un Austrumu pierobežas izaicinājumus un veicinātu šo teritoriju attīstību, Latgales plānošanas reģiona pašvaldībām un Alūksnes novada pašvaldībai ir paredzēta atsevišķa kārta VARAM pārziņā esošā specifiskā atbalsta mērķa 5.6.2. „Teritoriju revitalizācija, reģenerējot degradētās teritorijas atbilstoši pašvaldību integrētajām attīstības programmām” ietvaros.

Šobrīd tiek strādāts pie 3.3.1. un 5.6.2.SAM ieviešanas nosacījumiem, provizoriski jūnijā plānots apstiprināt MK noteikumus. Attiecīgi 9 un 21 pašvaldību gadījumā jūnijā-jūlijā plānots organizēt Reģionālās attīstības koordinācijas padomi, pēc kuras saskaņojuma par attīstības programmu un projektu idejām pašvaldības varēs gatavot projektu pieteikumus iesniegšanai pilsētu komisijā/ CFLA. 89 novadu pašvaldību gadījumā – jūlijā plānots lūgt iesniegt projektu konceptus, oktobrī - plānots organizēt Reģionālās attīstības koordinācijas padomes sēdi, lai saskaņotu projektus, par kuriem pašvaldības sniegs pieteikumus CFLA.

Lai neaizkavētu ES līdzfinansēto projektu īstenošanu, finanšu ministram ir atļauts piešķirt aizņēmumu vai sniegt galvojumu pašvaldībai arī gadījumos, kad pašvaldības saistības pārsniedz 20% no pašvaldības saimnieciskā gada pamatbudžeta ieņēmumiem bez mērķdotācijām un iemaksām pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondā, ar nosacījumu, ka pašvaldība spēs pildīt savas saistības un veikt maksājumus, kuriem iestājies atmaksāšanas termiņš.

Tāpat VARAM 2014.gadā ir sagatavojusi priekšlikumu par mērķdotāciju piešķiršanu pašvaldību investīcijām, kas paredz šim mērķim novirzīt finansējuma apjomu, kas līdzvērtīgs 3% no ikgadējiem uzņēmumu ienākuma nodokļa ieņēmumiem (aptuveni 10 000 000 euro gadā). Tas plānots kā papildinošs atbalsts ES fondu ieguldījumiem, ņemot vērā, ka atbalsta pasākumos 89 novadu pašvaldībām ir paredzēts konkursa princips un līdz ar to ne visām pašvaldībām izdosies piesaistīt ES fondu finansējumu.

Attiecībā uz šīs programmas finansiālajām iespējām jāņem vērā, ka MK, 13.04. skatot Latvijas Stabilitātes programmas 2015.–2018.gadam projektu, nolēma, ka, ņemot vērā aktuālākās makroekonomiskās attīstības prognozes, ministrijām un citām centrālajām valsts iestādēm negatavot un neiesniegt priekšlikumus jaunajām politikas iniciatīvām 2016., 2017. un 2018.gadam, izņemot veselības un izglītības jomu saistībā ar strukturālām reformām, kā arī iekšējās un ārējās drošības jomu.

Līdz ar to tuvākajos gados attiecībā uz finansējumu attīstībai jārēķinās ar ES fondu atbalsta iespējām. VARAM apzinās, ka 89 novadu pašvaldībām paredzētais finansējuma apjoms ir stipri mazāks par pašvaldību pieprasījumu - 3.3.1. SAM ietvaros potenciālais 89 pašvaldību pieprasījums indikatīvi sasniedz 208 milj. euro. Līdz ar to ir būtiski apliecināt veiksmīgu ES fondu apguvi, kas arī varētu kalpot par pamatojumu papildus finansējuma piesaistei ES fondu vidusposma izvērtējumā (2018.gadā).

LPS viedoklis: LPS, izvērtējot esošo situāciju ieviešanas principiem ES fondos 2014.-2020.gadam un analizējot investīcijas Latvijas ekonomikā, secina, ka 2014.gada laika posmā uzkrātās investīcijas Latvijā reģistrēto uzņēmumu pamatkapitālā gan no Latvijas rezidentu, gan ārvalstu rezidentu puses ir izvietotas ne tikai lielajos nacionālajos attīstības centros, bet arī 89 pašvaldībās, kuras ir ārpus ES fonda finansējuma plāna. Tāpat uzkrātās kopējās investīcijas uzņēmumu pamatkapitālā latos uz 1 iedzīvotāju dažās pašvaldībās ir ļoti tuvu lielo pilsētu radītājiem, kas pēc būtības dod pamatu secināt, ka šobrīd dažās no 89 pašvaldībām notiek aktīva uzņēmējdarbība, kurā ir iesaistīti gan vietējie, gan ārvalstu investori. Šobrīd šīm pašvaldībām nav pieejami finanšu resursi savai attīstībai. Viens no risinājumiem būtu Valsts investīciju programma un, izņēmumu gadījumā, īpaši atbalstāmas teritorijas, kurās tiek sniegtas zināmas nodokļu atlaides.

VARAM vajadzētu aktualizēt šos jautājumus, kas ir ciešā sasaistē ar valsts fiskālās politikas uzstādījumiem, un risināt tos kopā ar EM un LPS, kā arī 2016.gada budžetā paredzēt finansējumu Ministru kabineta 2013.gada 16.aprīļa noteikumiem Nr. 207 „Kārtība, kādā pašvaldībām piešķir mērķdotācijas investīcijām, kā arī to izlietošanas un uzraudzības kārtība”, kas izstrādāti pamatojoties uz Reģionālās attīstības likuma 14.panta 7.punktā noteikto.

LPS un VARAM vienojas:

- 1) Pieņemt zināšanai LPS un VARAM sniegtos viedokļus.
- 2) Turpināt diskusijas, lai sagatavotos Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā līdz 2030.gadam noteiktās telpiskās plānošanas perspektīvas vidusposma novērtējumam, tās pārskatīšanai un jaunas perspektīvas izstrādei.

LPS uztur savu prasību un puses par to nevienojas:

2016.gada valsts budžetā paredzēt finansējumu Ministru kabineta 2013.gada 16.aprīļa noteikumiem Nr. 207 „Kārtība, kādā pašvaldībām piešķir mērķdotācijas investīcijām, kā arī to izlietošanas un uzraudzības kārtība”,

2. Plašāka pašvaldību iesaiste uzņēmējdarbības stimulēšanā, pamatojoties uz attīstības novērtēšanu

VARAM viedoklis:

I. Iespēja piedalīties kooperatīvajās krājaizdevumu sabiedrībās

Kā alternatīvu komercbanku piedāvātajiem aizdevumiem un garantijām ir krājaizdevumu sabiedrības. Valdības rīcības plānā ir iekļauts 10.1. uzdevums „Sadarbībā ar pašvaldībām atbalstīt finanšu sistēmas attīstību, tai skaitā veicinot iedzīvotāju un pašvaldību apvienošanu kooperatīvās krājaizdevu sabiedrībās ar mērķi pašiem pārvaldīt savus finanšu resursus, nodrošinot finansējuma pieejamību pēc iespējas tuvāk cilvēku dzīves vietām.” – galvenais atbildīgais ir Finanšu ministrija, kura līdz 30.12.2015. plāno sagatavot priekšlikumus izskatīšanai Ministru kabinetā. VARAM plāno līdzdarboties šī uzdevuma izpildē.

Krājaizdevu sabiedrību likuma 5.pants norāda, ka ar vienas krājaizdevu sabiedrības biedriem var būt pilngadīgas rīcībspējīgas fiziskās personas, kuras vai nu dzīvo vienā administratīvajā teritorijā, vai ir nekustamā īpašuma īpašnieki, vai veic komercdarbību vai aroddarbību šajā

teritorijā. Krājaizdevu sabiedrības biedrs var būt arī tā pašvaldība, kuras iedzīvotāji ir attiecīgās krājaizdevu sabiedrības biedri. Vienu krājaizdevu sabiedrību var veidot darbībai arī blakus esošajās administratīvajās teritorijās.

Publiskās personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likuma 4.panta otrajā daļā noteikts, ka publiskai personai un kapitālsabiedrībai, izņemot šā panta trešajā, ceturtajā un piektajā daļā un citos likumos paredzētos gadījumus, ir aizliegts izsniegt jebkāda veida aizdevumus un dot galvojumus vai garantijas.

VARAM norāda, ka Publiskās personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likuma 4.panta otrajā daļā noteiktie ierobežojumi ir vispārīgi ierobežojumi, kas noteikti publiskajām personām, savukārt Krājaizdevu sabiedrību likums ir speciālais likums, kas regulē attiecīgo jomu, proti, krājaizdevu sabiedrības darbību.

Ņemot vērā iepriekš minēto, kā arī to, ka krājaizdevu sabiedrības biedrs var būt arī pašvaldība saskaņā ar Krājaizdevu sabiedrību likuma 5.panta pirmo daļu, ministrija nesaskata pretrunas starp Krājaizdevu sabiedrību likuma un Publiskās personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likuma normām.

Šādā gadījumā turpmākā pašvaldības kā biedra rīcība ir vērtējama saskaņā ar Krājaizdevu sabiedrību likuma normām. Konkrēti Krājaizdevu sabiedrību likuma IV.nodaļa nosaka krājaizdevu sabiedrības darbības noteikumus un tās darbību regulējošās prasības.

II. Iespēja pašvaldību kapitālsabiedrībām izsniegt aizdevumus, galvojumus un garantijas uzņēmējiem.

Saskaņā ar Publiskās personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likuma 2.panta trešo daļu Publiskas personas kapitālsabiedrība, kapitālsabiedrība, kurā publiskas personas daļa pamatkapitālā atsevišķi vai kopumā pārsniedz 50 %, kā arī kapitālsabiedrība, kurā vienas vai vairāku publisku personu kapitālsabiedrību daļa pamatkapitālā atsevišķi vai kopumā pārsniedz 50%, savā rīcībā ar finanšu līdzekļiem un mantu ievēro Valsts pārvaldes iekārtas likumā noteiktos publiskas personas komercdarbības pamatus, kā arī attiecībā uz minētajām kapitālsabiedrībām šajā likumā un citos normatīvajos aktos noteiktos pienākumus un ierobežojumus. Kapitālsabiedrība šā likuma izpratnē nav privātpersona.

Publiskās personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likuma ierobežojumi minēti 4.panta otrajā daļā: Publiskai personai un kapitālsabiedrībai, izņemot šā panta trešajā, ceturtajā un piektajā daļā un citos likumos paredzētos gadījumus, ir aizliegts izsniegt jebkāda veida aizdevumus un dot galvojumus vai garantijas. Panta trešā daļa dot pilnvarojumu kapitālsabiedrībām izsniegt aizdevumus, galvojumus un garantijas, ja izpildās likuma 4.panta septītās daļas noteikumi.

Ņemot vērā minēto, uzskatām, ka kapitālsabiedrība ir tiesīga izdot aizdevumus, galvojumus un garantijas, ja tā ir samaksājusi valstij un pašvaldībai visus nodokļus, darbiniekiem izmaksājusi algas, kā arī ir izvērtēti attiecīgās kapitālsabiedrības iepriekšējā kalendārā gada darbības rezultāti, aizdevuma, galvojuma vai garantijas izsniegšanas lietderība un ietekme uz kapitālsabiedrības turpmāko darbību.

Līdz ar to pašvaldībai ne vienmēr ir jāpiedalās krājaizdevumu sabiedrībā, lai izsniegtu aizdevumus, galvojumus un garantijas.

III. Pašvaldību atsevišķie izņēmumi, kad var sniegt galvojumus

Atbilstoši Publiskās personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likuma 4.panta otrajai daļai aizliegumu pašvaldībai izsniegt jebkāda veida aizdevumus un dot galvojumus/garantijas, izņemot citos likumos noteiktos gadījumus. Izņēmuma gadījumi ir atrunāti konkrētajos normatīvajos aktos. Atbilstoši Likuma par budžetu un finanšu vadību 36. panta 5².punktam pašvaldībām, lai nodrošinātu likumā "Par valsts un pašvaldību īpašuma objektu privatizāciju" noteikto pasākumu izpildi, ir tiesības izsniegt aizdevumus no ienākumiem, kas gūti pašvaldību īpašuma objektu privatizācijas rezultātā. Tas ir vienīgais normatīvajos aktos noteiktais izņēmuma gadījums pašvaldību tiesībām izsniegt aizdevumus. Turklāt privatizācijas process ir noslēdzies. Galvojumu pašvaldības var sniegt tikai atbilstoši likuma Par pašvaldību budžetiem 25.un 26.pantā noteiktajām prasībām un atbilstoši gadskārtējā valsts budžeta likumā notiktajiem

galvojuma mērķiem. Galvojumus pašvaldības var sniegt tikai tām kapitālsabiedrībām, kurās attiecīgās pašvaldības kapitāla daļa pārsniedz 50 procentus, vai arī vairāku pašvaldību veidotai kapitālsabiedrībai, kurā pašvaldību kapitāla daļu summa pārsniedz 65 procentus. Kārtība galvojumu sniegšanai ir noteikta MK 2008.gada 25.marta noteikumos Nr.198.

IV. Pašvaldības iespēja izsniegt grantus uzņēmējiem

Pašvaldības var stimulēt uzņēmējdarbību savā teritorijā, organizējot dažādus grantu konkursus uzņēmējiem.

Sniedzot šādu atbalstu, ir jāievēro komercdarbības atbalsta kontroles regulējums. Atbilstoši Komercdarbības atbalsta kontroles likuma 10.pantam ikvienu plānoto atbalsta programmu vai individuālo atbalsta projektu pirms to īstenošanas uzsākšanas atbalsta sniedzējs iesniedz sākotnējai izvērtēšanai Finanšu ministrijā.

V. Finanšu pakalpojumu pieejamība

Finanšu resursu pieejamība ir svarīga ekonomikas attīstībai kopumā, investīcijas komercdarbībā ļauj paaugstināt tautsaimniecības efektivitāti un konkurētspēju, nodrošināt straujāku augšupeju. Apgrozāmā un kapitāla finansējuma pieejamība ir svarīgs faktors uzņēmējdarbības aktivitātes un konkurētspējas palielināšanai maziem un vidējiem komersantiem, kā arī uzņēmējdarbības uzsācēju vidū, sevišķi reģionos.

Latvijas reģionos daudzviet iedzīvotājiem pieejams ierobežots finanšu pakalpojumu klāsts, 15 no 119 pašvaldībām neatrodas neviens bankomāts, divās pašvaldībās (Krāslavas novadā un Valkas novadā) neatrodas neviena komercbankas filiāle. Lai nodrošinātu skaidras naudas pieejamību, VAS „Latvijas Pasts” sniedz iespēju atvērt norēķinu kontu pasta norēķinu sistēmas ietvaros, kas ļauj izņemt skaidru naudu Latvijas Pasta klientiem. Vairākās tirdzniecības vietās visā Latvijā ir iespējams izņemt skaidru naudu - pakalpojuma „Naudas izmaksa” ietvaros, kas ļauj izņemt skaidru naudu no sava bankas konta, veicot pirkumu attiecīgajā tirdzniecības vietā.

Atsevišķas pašvaldības pēc brīvprātīgas iniciatīvas ievieš pakalpojumu „Naudas izmaksa” pašvaldības domes un pagastu pārvalžu kasēs, tādējādi nodrošinot iedzīvotājiem iespēju izņemt skaidru naudu, veicot norēķinu par kādu no pašvaldības sniegtajiem pakalpojumiem. VARAM atbalsta šādu risinājumu, sevišķi teritorijās, kurās trūkst skaidras naudas izņemšanas iespēju.

VARAM atbalsta kritēriju - finanšu pakalpojumu pieejamības nodrošināšanai reģionos, izstrādā pēc attiecīgā lēmuma pieņemšanas par finansēšanas avotu pakalpojumu grozam, piem., komercbanku fonda izveidi. VARAM priekšlikumi indikatīvajam pakalpojumu grozam ir iesniegti izskatīšanai Finanšu ministrijā – tas ir nodrošināt bankomātus visās pašvaldībās (119) un banku filiāles vai konsultāciju pakalpojumu pieejamību ar iespēju pieņemt banku pakalpojumus visos nacionālās un reģionālās nozīmes centros (9+21). Gadījumos kad ir tikai konsultants, nepieciešams nodrošināt tuvumu bankomātiem, kuros arī ir iespējams veikt maksājumus par pakalpojumiem.

VARAM diskusiju par finanšu pakalpojumiem uzsāka jau 2013.gadā, iesniedzot ziņojumu Ministru kabinetam par bankomātu stāvokli reģionos. Šobrīd AS „Swedbanka” 2015.gadā plāno nodrošināt bankomātus visās Latvijas pašvaldībās, tās ir, uzstādīt papildus bankomātus 15 novados, kuros tādi nebija.

Pašlaik Saeimā tiek izskatīts likumprojekts „Grozījumi Valsts pārvaldes iekārtas likumā”. Pēc likuma spēkā stāšanās publiska persona varēs dibināt kapitālsabiedrību vai iegūt līdzdalību esošā kapitālsabiedrībā, ja tiek novērsta tirgus nepilnība – situācija, kad tirgus nav spējīgs nodrošināt sabiedrības interešu īstenošanu attiecīgajā jomā. Lai dibinātu kapitālsabiedrību vai iegūtu līdzdalību esošā kapitālsabiedrībā, pašvaldībām būs jāveic izvērtējums un jākonsultējas ar kompetentajām institūcijām konkurences aizsardzības jomā un komersantus pārstāvošajām biedrībām.

Pašvaldības dome pēc šā izvērtējuma veikšanas izdos saistošos noteikumus, kuros pamatos tirgus nepilnību vai noteiks preces un pakalpojumus, kas ir stratēģiski svarīgi pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai. Šie saistošie noteikumi tiks izstrādāti, pieņemti un stājas spēkā tādā pašā kārtībā, kādā tiek izstrādāti, pieņemti un stājas spēkā saistošie noteikumi par pašvaldības budžeta apstiprināšanu vai grozīšanu.

LPS viedoklis: Diskusijas tēmas pamatojums izriet no tā, ka LPS analizējusi kredītiestāžu kreditēšanas pakalpojumu pieejamību reģionos, kur kopumā kredītiestādes ir atvērtas un piedāvā kreditēšanas pakalpojumus mazo un vidēji mazo uzņēmumu attīstībai – gan ilgtermiņa investīcijām, gan apgrozāmo līdzekļu iegādei īstermiņā. Tāpat kredītiestāžu speciālisti uzsver, ka attīstības projekta īstenošana, ES struktūrfondu līdzfinansējumu piesaiste tiek vērtēta pozitīvi un ir bijis par pamatu bankas līdzfinansējumam. Tomēr atsevišķos projektos šie pakalpojumi ir bijuši pārāk dārgi. Tāpat ir zināmi gadījumi, kad arī finansējums ir atteikts. Komercbanku aizdevums tiek lielā mērā atteikts dēļ tā ka ir augsts sociāli ekonomiskais risks, un vērtējot vai var izsniegt aizdevumu pie sociāli ekonomiskiem riskiem tiek ievērtēti kopējā ekonomiskā situācija valstī, ES struktūrfondu veiksmīga apgušana, uzņēmējdarbības attīstības prognozes, nodarbinātība un bezdarba līmenis, migrācija u.c. faktori. Tāpat kā liels izaicinājums ir uzskatāma daudzās pašvaldībās vērojamā tendence, ka bankas slēdz savas filiāles, kas no savas puses liedz iespēju runāt par ATI piesaistes iespējām, jo tiek definēta kā neperspektīva teritorija.

Vajadzētu VARAM sniegt priekšlikumus par kooperatīvo krājaizdevu sabiedrību un pasta bankas modeļa atdzīvināšanu, kā arī VARAM sniegt priekšlikumus par pašvaldības iesaisti komercdarbībā, īpaši tajās, kurās var pierādīt tirgus nepilnības, lai pašvaldībām būtu iespēja dibināt komercsabiedrību un iesaistīties sociālajā uzņēmējdarbībā.

LPS un VARAM vienojas:

- 1) Pieņemt zināšanai LPS un VARAM sniegtos viedokļus.
- 2) Turpināt diskusijas darba procesā, izvērtējot nodokļu politiku, lai radītu papildus stimulus uzņēmējdarbībai nelabvēlīgās teritorijās. Rīcības plānā Latgales reģiona izaugsmei 2015.-2017.gadam ir paredzēts paplašināt Rēzeknes speciālās ekonomiskās zonas teritoriju uz rūpnieciskās apbūves teritorijām Latgales plānošanas reģionā, sagatavojot grozījumus normatīvajos aktos. Attiecīgi būtu jāizvērtē iespēja tādus pašus stimulus pielietot visā pierobežā.
- 3) VARAM un LPS sadarboties, sagatavojot un virzot priekšlikumus grozījumiem likumā „Par palīdzību dzīvokļu jautājumu risināšanā”, lai dotu pašvaldībām iespējas piesaistīt nepieciešamos speciālistus savas teritorijas attīstībai.

3. Zemes pārvaldības likuma iedzīvināšana publisko ūdeņu, t.sk. pludmales un jūras, apsaimniekošana un finansējums, piekļuves nodrošināšanas iespējas visiem zemes īpašumiem, zemes konsolidācija, pieeja valsts datiem par publiskajiem ūdeņiem u.c.

I. Piekļuves jautājumi

VARAM viedoklis:

VARAM ir strādājusi pie piekļuves nodrošināšanas jautājumiem Zemes pārvaldības likuma izstrādes gaitā, kā rezultātā likumā noteikts, ka visiem jaunveidojamiem zemes gabaliem, izņemot starpgabalus, jānodrošina piekļuve no pašvaldības vai valsts ceļa, bet servitūti veidojami tikai izņēmuma gadījumos.

Savukārt attiecībā uz jau dabā esošiem ceļiem likumā noteikts, ka gadījumos, kad uz likuma spēkā stāšanās brīdi ceļš kā inženierbūve ir pašvaldības īpašumā, bet zeme ir privātā īpašumā, tā jāatsavina 5 gadu laikā, bet līdz tam brīdim zemes īpašnieks nedrīkst liegt ceļa izmantošanu.

Atsevišķas pašvaldības ir vērsušās VARAM, norādot, ka tām nebūs finansiālo iespēju atsavināt zemi zem augstāk minētajiem pašvaldību ceļiem 5 gadu laikā, kā arī nebūs iespēju atsavināt zemi jaunajos ciemos. Šai gadījumā pašvaldībām būtu jāveic savu ceļu inventarizācija, apzinot, cik gadījumos uz privātas zemes atrodas pašvaldības ceļi, kas uz likuma spēkā stāšanās brīdi ir reģistrēti kadastrā kā pašvaldībai piederošas inženierbūves. Tā kā atlīdzību nav iespējams samazināt, tad ir jāstrādā pie administratīvo procedūru vienkāršošanas, lai atvieglotu atsavināmās zemes vienības noteikšanu. VARAM 15.aprīlī sanāksmē ar SM, VAS „Latvijas Valsts ceļi” un LPS konceptuāli vienojās, ka zemes atsavināšanas process šādos gadījumos ir vienkāršojams un ir

nepieciešams sagatavot grozījumus normatīvajos aktos, kas saistīti ar nekustamā īpašuma reģistrāciju, zemes ierīcību un zemes kadastrālo uzmērīšanu.

Lai risinātu šo jautājumu, kā arī citus jautājumus, kas saistīti ar zemes reformas laikā dibinātajiem servitūtiem, VARAM izstrādā informatīvo ziņojumu par iespējamajiem risinājumiem. Termins- 31.12.2015.

Attiecībā uz plaši izplatītajiem gadījumiem, kad zemes reformas laikā nav noteikts servitūta valdošais īpašums, informatīvajā ziņojumā piedāvāts ar pašvaldības vai VZD lēmumu noteikt valdošos īpašumus gadījumos, kā arī papildus grozīt zemesgrāmatu normatīvos aktus, nosakot, ka atzīmes par ceļu servitūtiem šādos gadījumos aizstājamas ar ierakstiem, līdz ar to nostiprinot tiesības izlietot ceļa servitūtu.

LPS viedoklis:

Problēmas, kā nodrošināt piekļuvi katram īpašumam, radušās zemes reformas laikā neuzraugot procesu kopumā, jāatrisina ar jaunu normatīvo regulējumu no valsts puses. Tas nebūs iespējams 5 gadu laikā, ja nemainīs normatīvo regulējumu, kā atdalīt pašvaldību ceļu infrastruktūrai zemi un VZD cenrādi

II. Zemes konsolidācija

VARAM viedoklis:

VARAM redz zemes konsolidāciju kā vienu no veidiem, lai sakārtotu arī piekļuves jautājumus laukos. Zemes pārvaldības likuma III nodaļa nosaka pamatnoteikumus zemes konsolidācijas veikšanai, tomēr tā stāsies spēkā tikai 2018.gada 1.janvārī – pēc attiecīgu MK noteikumu izdošanas, kuri noteiks zemes konsolidācijas ierosināšanas un finansēšanas kārtību, zemes konsolidācijas projekta saturu, izstrādes un īstenošanas kārtību, kā arī kārtību, kādā nosaka zemes gabalu relatīvo novērtējumu zemes konsolidācijas vajadzībām.

Minētie MK noteikumi jāizdod līdz 2017.gada beigām, un par to izstrādi ir atbildīga Tieslietu ministrija. 2016.gadā ir paredzēts veikt zemes konsolidācijas pilotprojektu, lai izstrādātu konkrētas procedūras, tādēļ ir apgrūtināta iespēja minētos noteikumus izdot ātrāk.

Šobrīd Saeimā uz 2.lasījumu tiek gatavots likumprojekts Nr.61/Lp12 „Grozījumi Publiskas personas mantas atsavināšanas likumā”, kuram VARAM ir iesniegusi ar TM saskaņotus priekšlikumus par zemes konsolidāciju. Tie nepieciešami, lai valsts un pašvaldību zemes konsolidācijas procesā pirms to atsavināšanas vērtētu tāpat kā privātās zemes – pēc relatīvā novērtējuma, nevis tirgus cenas. Saeimas Juridiskais birojs un Finanšu ministrija minētos priekšlikumus neatbalsta, norādot, ka tie vēlreiz jāvirza caur Ministru kabinetu. Priekšlikumu izskatīšana Saeimas Valsts pārvaldes un pašvaldību lietu komisijā vēl nav noslēgusies un turpinās, tāpēc VARAM aicina LPS atbalstīt minēto likumprojektu. Ierosinām jautājumus, kas saistīti ar zemes konsolidāciju, skatīt arī LPS sarunās ar Tieslietu ministriju, lai apskatītu jautājumu izstrādāt zemes konsolidācijas procedūras ātrāk par 2017.gada beigām.

Zemes konsolidācija ir aktuāla arī *Rail Baltica* projekta kontekstā, jo pavērtu iespēju saglabāt uzņēmējdarbību apkārtnē (nepāršķeļot uzņēmējdarbības teritoriju uz pusēm), kā arī samazinātu nepieciešamās kompensācijas. Satiksmes ministrija ir izteikusi gatavību atbalstīt minētos grozījumus Saeimā.

LPS viedoklis:

Zemes konsolidācija- nepieciešams uzsākt pēc iespējas ātrāk. Tas palīdzētu sakārtot piekļuves iespējas. Konsolidācijai jāvienkāršo zemes gabalu atdalīšana, pievienošana, izmaksas

III. Publiskie ūdeņi

VARAM viedoklis:

VARAM 2015.gada 24.februārī izsūtīja skaidrojošu vēstuli par to, ka ar Zemes pārvaldības likuma spēkā stāšanās dienu (2015.gada 1.janvārī) pašvaldības ir valdītājs publisko ūdeņu, kas

atrodas to teritorijā (izņemot atsevišķas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas), un pašvaldībām tiesības šīs zemes vienības lietot, iegūt no tām visus iespējamus labumus un ar tām rīkoties, tai skaitā tiesības šos publiskos ūdeņus arī iznomāt normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā, tādējādi gūstot ienākumus to apsaimniekošanai un labiekārtošanai.

Zemes pārvaldības likuma anotācijā tika atspoguļoti izdevumi, kas pašvaldībām radīsies par pludmales apsaimniekošanu (pamatojoties uz pašvaldību sūtītajiem aprēķiniem), un VARAM 2015.gada budžeta plānošanas ietvaros iesniedza jauno politikas iniciatīvu, kurā tika pieprasīti papildus līdzekļi piekrastes apsaimniekošanai 1,45 milj. *euro* apmērā. Ministru kabinetā tā netika atbalstīta. Attiecībā uz nākamajiem gadiem jānorāda, ka Ministru kabineta 2015.gada 13.aprīļa sēdes prot.Nr.19, 1.§ 6.punktā ministriem noteikts negatavot priekšlikumus jaunajām politikas iniciatīvām 2016., 2017. un 2018.gadam, izņemot veselības un izglītības jomu saistībā ar strukturālām reformām, kā arī iekšējās un ārējās drošības jomu.

Šobrīd līdzekļi piekrastes dabas un kultūras mantojuma attīstībai paredzēti 5.5.1.SAM ietvaros. VARAM uzskatā, ka finansējumu nepieciešams koncentrēt tieši piekrastes pagastos, kas robežojas ar jūru. Tas ir vienīgais iespējamais finanšu avots, kas var uzlabot situāciju tieši piekrastē un atbalstīt piekrastes pašvaldību visnepieciešamākās specifiskās vajadzības piekrastes apsaimniekošanā.

Par jūras piekrastes jautājumiem VARAM ir informējusi pašvaldības par Jūras telpiskā plānojuma (turpmāk – JTP) un Valsts ilgtermiņa tematiskā plānojuma Baltijas jūras piekrastei (turpmāk – Piekrastes plānojums) izstrādi un pašvaldības ir aicinātas iesaistīties JTP izstrādes procesā, lai to intereses pēc iespējas plašāk būtu iekļautas JTP. Kad būs noslēgusies JTP izstrāde, tad pašvaldības varēs izvērtēt, vai attiecībā uz jūras piekrastes ūdeņu izmantošanu ir nepieciešams papildus izstrādāt kādu citu teritorijas attīstības plānošanas dokumentu.

Lai nodrošinātu pašvaldības ar metodisko materiālu publisko ūdeņu pārvaldībai 2015.gada 14.aprīlī noslēdzās publiskais iepirkums par „Vadlīnijas publisko ūdeņu pārvaldībai pašvaldībās”. Vadlīnijās tiks iekļauti jautājumi par publisko ūdenstilpju apsaimniekošanas un izmantošanas noteikumu izstrādi, ūdeņu teritorijas plānošanu, iznomāšanas kārtību, būvniecību, kā arī iespējām piesaistīt ES atbalsta fondu līdzekļus ilgtermiņai ūdeņu izmantošanai. Vadlīnijas plānots izstrādāt līdz 2015.gada 1.decembrim.

Dati, kas nepieciešami publisko ūdeņu pārvaldības nodrošināšanai, tai skaitā dati par ūdenstilpju stāvokli ir pieejami LVĢMC mājas lapā. Informācija par ūdeņu stāvokli, gan par tā uzlabošanu nepieciešamajiem pasākumiem ir atrodama arī upju baseinu apgabalā apsaimniekošanas plānos. Pašlaik LVĢMC strādā pie apsaimniekošanas plāniem 2016.-2021.gadam, to projekti tiek nodoti sabiedriskai apspriešanai pa daļām.

LPS viedoklis:

Publisko ūdeņu pārņemšana pašvaldību valdījumā ar likumu pati par sevi neatrisina problēmu, jābūt sākuma finansējumam, lai to varētu arī apsaimniekot, nepieciešama pieeja valsts datiem par ūdenstilpju pētījumiem, to stāvokli, atļauto un ierobežoto apsaimniekošanu

Saistībā ar ZPL stāšanos spēkā, jaunas funkcijas pašvaldībām tika uzdotas bez atbilstoša to finansējuma, Piekrastes pašvaldībām sagaidāma krasa izdevumu palielināšanās. Tie ir izdevumi, pludmales un jūras ūdeņu 2 km dziļumā no krasta, apsaimniekošanai - piekrastes publiskās infrastruktūras uzturēšanai un attīstībai - oficiāli valsts noteikto peldvietu labiekārtošanai, higiēnas un drošības prasību un informācijas nodrošināšanai, kā arī atkritumu savākšanai, t.sk. roņu savākšanai, vētru seku un piesārņojuma likvidēšanai, krasta erozijas mazināšanai, utt. un teritorijas/jūras attīstības plānošanai, ietverot kartogrāfiskā pamatnes jūras akvatorijai izmaksas. Jāņem vērā, ka pludmales garums piekrastes pašvaldībās ir ļoti atšķirīgs

Likuma anotācijā tika ierakstīts, ka jautājums par papildu līdzekļu piešķiršanu vietējām pašvaldībām 1.5 milj. *euro* apmērā 2015.gadam un 2016. gadam skatāms attiecīgi 2015.gada un 2016.gada valsts budžeta sagatavošanas procesā, ņemot vērā valsts budžeta finansiālās iespējas.

LPS un VARAM vienojās:

- 1) Informatīvajā ziņojumā par problēmām ar zemes reformas laikā nodibinātajiem ceļu servitūtiem jāiekļauj risinājumi, kas dotu tiesības šos jautājumus atrisināt pašvaldību līmenī, piemēram, ceļu servitūtus, ja tos lieto daudzi citi zemes īpašnieki, noteikt kā koplietošanas ceļus, kā arī jāiekļauj priekšlikumi, lai samazinātu administratīvās izmaksas ceļa kā būves un zemes zem ceļa apvienošanai vienā nekustamā īpašumā.
- 2) Jautājumu par zemes konsolidācijas procesa ātrāku ieviešanu skatīt arī LPS un Tieslietu ministrijas sarunās.
- 3) Izveidot darba grupu, lai risinātu jautājumus saistībā ar publisko ūdeņu pārvaldību, tai skaitā par finanšu līdzekļu un ūdeņu apsaimniekošanai nepieciešamo datu nodrošinājumu.
- 4) LPS un VARAM izstrādāt priekšlikumus grozījumiem "Zvejniecības likumā", noregulējot publisko ūdeņu apsaimniekošanas jautājumus, LPS iekļaujot šo jautājumu sarunās ar ZM.
- 5) LPS un VARAM izstrādāt priekšlikumus ietekmes uz vidi novērtējuma procesa vienkāršošanai gadījumos, kad nepieciešams atjaunot infrastruktūras objektus, lai nodrošinātu piekļuvi pludmalei.

LPS uztur savu prasību un puses par to nevienojas:

Par finansējuma piešķiršanu 2016. gada budžetā un sekojošos gados jūras piekrastes joslas apsaimniekošanai atbilstoši „Zemes pārvaldības” likuma anotācijai.

4. Publisko pakalpojumu sistēmas pilnveide un valsts un pašvaldību vienoto klientu apkalpošanas centru izveide

VARAM viedoklis:

ES fondu 2014. – 2020. g. plānošanas periodā, balstoties uz elektronisko pakalpojumu piegādei jau izveidoto centralizēto platformu pamatiem, tiek plānots attīstīt vienotu centralizētu platformu publisko pakalpojumu daudzkanālu piegādei. Publisko pakalpojumu daudzkanālu piegāde nodrošinās iedzīvotājiem un uzņēmējiem: iespēju iesniegt pakalpojumu pieprasījumus, izmantojot dažādus kanālus; neatkarīgi no kanāla, vienuviet redzēt visu iesniegto pieprasījumu vēsturi un katra pieprasījuma izpildes statusu; iespēju kontrolēt savu personas datu izmantošanu pakalpojumu sniegšanā, piekļuvi šiem datiem; izmantot dzīves situācijām pielāgotu publisko pakalpojumu katalogu; drošu saziņu ar publiskās pārvaldes iestādēm un dokumentu uzglabāšanu; iespēju veidot personalizētu klienta profilu, norādot dažādas lomas un deleģējumus. Valsts un pašvaldību vienoto klientu apkalpošanas centru (turpmāk – VPVKAC) darbiniekiem tiks nodrošināts klientu pieprasījumu pārskats un vēsture neatkarīgi no izmantotā kanāla, un balstoties uz klienta profila analīzi, iespēja sniegt klientam personalizētu servisu, proaktīvus piedāvājumus; zināšanu bāze par visiem publiskajiem pakalpojumiem; droša vide saziņai ar dažādiem pakalpojumu turētājiem; pakalpojumu uzskaitē un pakalpojumu sniegšanas kvalitātes rādītāju analīze.

VPVKAC tīklu ir plānots attīstīt laika posmā no 2015. – 2020. gadam, atbilstoši Konceptijai par publisko pakalpojumu sistēmas pilnveidi (apstiprināta 19.02.2013., ar grozījumiem 14.01.2015.). VPVKAC tīkla darbības mērķis ir vienotas klientu klātienes apkalpošanas attīstība, izveidojot klātienes apkalpošanas centru tīklu 89 novadu nozīmes, 21 reģionālās nozīmes un 9 nacionālās nozīmes attīstības centros.

Likuma „Par valsts budžetu 2015. gadam” 56. pantā noteikts, ka kārtību, kādā Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas budžeta programmas 30.00.00 „Pašvaldību attīstības nacionālie atbalsta instrumenti” ietvaros paredzētā apropriācija 919 739 euro apmērā piešķirama VPVKAC, nosaka Ministru kabinets. Līdz ar to VARAM iesniedza izskatīšanai 2015.gada 12.marta Valsts sekretāru sanāksmē Ministru kabineta noteikumu projektu „Kārtība, kādā pašvaldībām 2015. gadā piešķir valsts budžeta dotāciju Valsts un pašvaldību vienoto klientu apkalpošanas centru izveidei”. Noteikumi paredz pieteikumu iesniegšanas kārtību valsts budžeta dotācijas saņemšanai, valsts budžeta dotācijas piešķiršanas kārtību un valsts budžeta dotācijas izlietošanas uzraudzības

kārtību. Lai izvērtētu pašvaldības pieteikumus valsts budžeta dotācijas piešķiršanai, VARAM izveido starpinstitutionālu komisiju, kurā iekļauts arī LPS pārstāvis.

Valsts budžeta dotāciju piešķirs VPVKAC izveidošanai un aprīkošanai, kas ietver pašvaldības īpašumā esoša infrastruktūras objekta telpu pielāgošanu, projektēšanu, būvdarbu veikšanu, un uzturēšanai, kas ietver korespondences sūtīšanu un kancelejas preces, kā arī klientu apkalpošanas speciālista darba samaksai.

Šobrīd noteikumu projekts ir starpinstitutionālu saskaņošanas stadijā (apstiprināti MK 26.05.2015.). Paredzēts, ka noteikumu projekts tiks apstiprināts maijā, pašvaldību pieteikumi tiks saņemti augustā un VPVKAC savu darbību uzsāks oktobrī.

2014. – 2020.gada plānošanas periodā pašvaldības varēs pretendēt uz ES fondu finansējumu pašvaldību ēku energoefektivitātes paaugstināšanai pašvaldību ēku VARAM pārziņā esošā SAM 4.2.2. “Atbilstoši pašvaldības integrētajām attīstības programmām sekmēt energoefektivitātes paaugstināšanu un AER izmantošanu pašvaldību ēkās” ietvaros (kopējais ERAF finansējums 31,4 milj. EUR). Atbalsts paredzēts atbilstoši pašvaldības integrētajiem attīstības plāniem investīcijām pašvaldību ēku renovācijā energoefektivitātes paaugstināšanai, kā arī lokālo siltumavotu rekonstrukcijā. SAM 4.2.2. tiks īstenots divās atlases kārtās – pirmā atlases kārtā paredzēta nacionālās nozīmes attīstības centriem (15,7 milj. euro), bet pārējām pašvaldībām (21 reģionālie centri + 89 pašvaldības) tiks rīkota projektu ideju priekšatlase.

LPS viedoklis:

VARAM vajadzētu nodrošināt koleģiālu sadarbību starp KAC iesaistītajām institūcijām to pienākumu un finansējuma līdzvērtīgā sadalē gan KAC izveidošanā, gan uzturēšanā, rūpējoties par KAC sistēmas attīstībai un uzturēšanai nepieciešamo finanšu resursu pieejamību arī pēc projekta ieviešanas, kā arī piedāvāt risinājuma novadu, kuru teritorijā ir vairāki pagasti un plaša teritorija, KAC attīstībai un finansēšanai.

LPS un VARAM vienojas:

- 1) Pieņemt zināšanai LPS un VARAM sniegtos viedokļus.
- 2) VARAM nodrošināt pašvaldību darbiniekiem apmācības, metodisko atbalstu līgumu slēgšanā ar valsts pārvaldes iestādēm, kā arī cita veida metodisko un praktisko atbalstu.

5. Elektroniskās pārvaldes attīstība un datu un sistēmu savietojamība

VARAM viedoklis:

Šobrīd valstī notiek darbs pie ES fondu 2014. – 2020.g. plānošanas perioda IKT mērķarhitektūras izstrādes. Izstrādājot topošo IKT mērķarhitektūru ES fondu 2014. – 2020.g. plānošanas periodam, provizoriski iezīmēts finansējums arī pašvaldību pamatdarbības funkciju nodrošināšanai domāto standartizēto koplietošanas IKT risinājumu attīstībai.

Ņemot vērā ES fondu 2007. – 2013.g. plānošanas periodā identificētās problēmas attiecībā uz fondu līdzekļu izmantošanu projektos, kuros bija iesaistītas pašvaldības, VARAM ir nonākusi pie secinājuma, ka ir lietderīgi konsolidēt standartizētu koplietošanas IKT risinājumu uzturēšanu un attīstību pašvaldību pamatdarbības funkciju nodrošināšanai. Ņemot vērā iepriekš minēto, VARAM sadarbībā ar LPS ir ieplānots izvērtēt iespēju realizēt optimālu centralizētu sadarbības modeli IKT projektu ietvarā darbam ar pašvaldībām, identificējot vienu potenciālo sadarbības partneri, kurš varētu pārstāvēt visu pašvaldību intereses IKT projektos.

ES fondu 2007. – 2013.g. plānošanas perioda projektu ietvaros šogad, ir plānots nodrošināt sekojošu datu nodošanu pašvaldībām izmantojot Valsts informācijas sistēmu savietotāju:

1. Valsts ieņēmumu dienesta dati:

- 1.1. serviss juridisko personu struktūrvienību atlasīšanai;
- 1.2. serviss fiziskas personas darba attiecību statusu saraksta atlasīšanai;
- 1.3. serviss Valsts ieņēmuma dienesta reģistrēto juridisko personu atlasīšanai;

1.4. serviss atlasa parādnieku datubāzes informāciju par nodokļu maksātāja Valsts ieņēmuma dienesta administrēto nodokļu parādu norādītajā datumā;

1.5. serviss saimnieciskās darbības veicēja (fiziskas personas) datu atlasīšanai;

1.6. serviss, ar kura palīdzību no VID datu bāzēm varēs iegūt informāciju par fiziskai personai apgādībā esošām personām.

2. Dati par nekustamajiem īpašumiem, kas atrodas īpaši aizsargājamās dabas teritorijās. Datu nodrošināšanai VRAA organizēs Dabas aizsardzības pārvaldes Īpaši aizsargājamās dabas teritoriju grafisko datu un Valsts zemes dienesta Kadastra kartes datu (zemes vienību) šķēluma rezultāta nodošanu pašvaldībām.

3. Lauku atbalsta dienesta dati par personas saņemtajiem platību maksājumiem.

4. Valsts zemes dienesta Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmas dati servisa veidā, kurā būs nodrošināta meklēšana pēc šādiem parametriem: nekustamā īpašuma kadastra numurs; zemes vienības kadastra apzīmējums; zemes vienības daļas kadastra apzīmējums; būves kadastra apzīmējums; telpu grupas kadastra apzīmējums; adrese; nekustamā īpašuma īpašnieka, tiesiskā valdītāja vai lietotāja personas identifikators.

LPS viedoklis: Valstī ir vairāk nekā 137 valsts nozīmes informācijas sistēmas un vēl vairāk informācijas sistēmu valsts pārvaldē, kas netiek uzskaitītas, bet, kas satur informāciju, kura būtu noderīga pašvaldībām to ikdienas darbu vajadzībām, nodrošinot pakalpojumus iedzīvotājiem. LPS cenšas panākt valsts un pašvaldību informācijas sistēmu datu apmaiņu un veiksmīgu abpusēju sadarbību, nodrošinot datu kvalitāti un bezmaksas pieejamību. 2014. – 2020. gadu ESF projektos ir paredzēts veidot centralizētu valsts IKT pārvaldības modeli, bet tajā ir atvēlēta ļoti maza loma pašvaldībām, kas ir viens no galvenajiem partneriem datu sagatavošanā un apstrādē. Jārod iespēja pašvaldībām iesaistīties šajā modelī, izskatot iespēju Rīgas pašvaldībai deleģēt tiesības pašvaldību pamatdarbības funkciju nodrošināšanai veikt dažādu valsts institūciju datu kopu loģisku apstrādi izmantojot personificētus datus, nodrošinot tālāku iegūtā rezultāta nodošanu pašvaldībām anonimizētu datu veidā.

VARAM vajadzētu 2014. – 2020. gada ESF projekta ietvaros realizējot valsts IKT modeļa izveidi, paredzēt līdzekļus un sadarbības modeļus pašvaldību IS pielāgošanai un uzturēšanai cik tālu, tas nepieciešams kvalitatīvai savstarpējai datu apmaiņai, kā arī, paredzot pašvaldībām, bezmaksas piekļuvi datiem no valsts pārvaldes institūcijām. Tāpat, attīstot e-pakalpojumus - veidot koplietojamus risinājumus valsts un pašvaldību pakalpojumu nodrošināšanai ar vienotām platformām un vienotu izpildmehānismu, tai pašā laikā sniedzot iespējas individuālai pakalpojumu pielāgošanai, nodrošinot to pieejamību visā valsts teritorijā.

Ik gadu pieaugot kibernetikas riskiem, pašvaldībām jārada iespējas nodrošināt savas infrastruktūras attīstību un aizsardzību, lai spētu kvalitatīvi aizsargāt personu sensitīvos datus un nepieļautu apstākļus to nelikumīgai noplūdei.

LPS un VARAM vienojas:

- 1) Pieņemt zināšanai LPS un VARAM sniegtos viedokļus;
- 2) VARAM nodrošināt:
 - 2014. – 2020. gada ESF projekta ietvaros realizējot valsts IKT modeļa izveidi,
 - paredzēt līdzekļus un sadarbības modeļus pašvaldību IS pielāgošanai un uzturēšanai – šo principu nostiprinot normatīvos dokumentos;
 - paredzēt ministriju IKT projektu vērtēšanas kritērijos projektu sadarbību ar pašvaldību informācijas sistēmām un veicināt šo kritēriju izpildi projektu vērtēšanā un izpildē;
 - veicināt pašvaldību piekļuvi datiem, kurus valsts pārvaldes iestādes uztur savās informācijas sistēmās, kas nepieciešami pašvaldībām savu funkciju izpildei, **atbalstot pieeju**, ka dati tiek nodrošināti bez maksas.

- 3) Ja tiks panākta vienošanās par šādu risinājumu gan ar LPS, gan ar LLPA, kā arī valdībā, tad VARAM veikt attiecīgus grozījumus normatīvajos aktos:
 - lai Rīgas pašvaldībai būtu tiesības pašvaldību pamatdarbības funkciju nodrošināšanai veikt dažādu valsts institūciju datu kopu loģisku apstrādi izmantojot personificētus datus, nodrošinot tālāku iegūtā rezultāta nodošanu pašvaldībām anonimizētu datu veidā.
 - Papildus nepieciešams veikt grozījumus normatīvajos aktos, lai Rīgas domei deleģētu funkciju nodrošināt visām pašvaldībām standartizēta koplietošanas IKT risinājuma uzturēšanu un attīstību pašvaldību pamatdarbības funkciju nodrošināšanai un sadarbībai ar valsts informācijas sistēmām.
 - Attiecīgus grozījumus normatīvajos aktos nepieciešams veikt arī attiecībā uz pašvaldību koplietošanas un kibernetikas IKT resursu un to pārvaldības kompetenču centra attīstību, deleģējot šīs funkcijas nodrošināšanu Ventspils pašvaldībai.
- 4) LPS nodrošina atbalstu un līdzdalību normatīvo aktu sagatavošanā un pieņemšanas procesā.

6. Ūdenssaimniecības attīstība, atbalsts ūdenssaimniecības attīstībai aglomerācijās ar CE < 2000

I. „Ūdenssaimniecības pakalpojumu likums” (projekts) un tā ietekme uz pašvaldību budžetu

VARAM viedoklis:

Attiecībā uz atbalstu pievadu izbūvei, 2014. – 2020.gada plānošanas perioda DP kā trešā ūdenssaimniecības prioritāte tika paredzēta mājsaimniecību pievadu izbūve. VARAM ir vairākkārt diskutējusi ar ūdenssaimniecības sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem (pašvaldību kapitālsabiedrībām) par pievadu izbūves atbalstu. Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēji ir norādījuši, ka pieslēgumu atbalsts nav to primārā vajadzība un ieviešanas mehānisms ir pārāk sarežģīts, tādēļ tie nav ieinteresēti pieslēgumu izveides finansēšanā no ES fondu līdzekļiem.

Arī VARAM 2015. gada I ceturksnī veiktajā aptaujā par infrastruktūras izbūves nepieciešamību 2014. – 2020.periodā SAM 5.3.1. ietvaros (aglomerācijās ar CE>2000) tikai atsevišķi pakalpojumu sniedzēji un tikai nelielos apjomos norādīja uz vēlmi un nepieciešamību veikt pieslēgumu izbūvi ūdenssaimniecības pakalpojumu lietotājiem. Iespējams, pie aptaujas īsā termiņa kāda daļa pakalpojumu sniedzēju nevarēja paspēt apkopot detalizētu informāciju par pieslēgumu izbūvi, bet, arī tiekoties ar pakalpojumu sniedzēju pārstāvjiem klātienē, vairākums pakalpojumu sniedzēju ir pauduši atbalstu līdz šim piemērotajam infrastruktūras attīstības modelim, kad pakalpojumu sniedzējs izbūvē sadalošos tīklus un maģistrāles līdz ielu sarkanajām līnijām un privātpašumu robežām, kas ir gan tehniski, gan administratīvi vienkāršāk.

Atbalsts lietus ūdens sistēmu sakārtošanai tika ieļauts SAM 5.1.1. *Plūdu risku mazināšana*, tomēr ņemot vērā EK viedokli, ka SAM ietvaros atbalsts jāsniedz plūdu plānā noteiktajām aktivitātēm. Attiecīgi lietus ūdens sistēmu sakārtošana teorētiski no fondu līdzekļiem var tikt veikta tikai gadījumos, kad lietus ūdens sistēmas tiek kā risinājums applūšanas mazināšanai teritorijām, kas tiks noteiktas plūdu plānos. Plūdu plāni ir daļa no Upju baseinu apsaimniekošanas plāniem, ko šobrīd izstrādā LVĢMC un pa atsevišķām sadaļām tos nodod sabiedriskajai apspriešanai.

LPS viedoklis:

Ūdenssaimniecības pakalpojumu likums ar vairākiem vēl neatrisinātiem jautājumiem - pievadu finansējumu no valsts budžeta, lietusūdens pārvalde, divpakāpju tarifi, maksimālās piesārņojošo vielu koncentrācijas pakalpojuma lietotāja noteikumos noteikšana un papildus maksas noteikšana par tiem u.c. - Saeimā tiek gatavots III lasījums.

Vides politikas pamatnostādnes (VVP) attiecībā uz pievadiem pakalpojumu lietotājiem noteikts Rīcības virziens: Nodrošināt iedzīvotājus ar atbilstošas kvalitātes dzeramo ūdeni un

kanalizācijas pakalpojumiem, veicinot pievadu izbūvi pakalpojumu lietotājiem un māju iekšējo tīklu rekonstrukciju/izbūvi aglomerācijās ar $CE > 2000$, kā arī risināt jautājumu par finansējuma piesaisti arī pārējās aglomerācijās. Indikatīvi papildus nepieciešami 350 miljoni EUR.

Savukārt likumprojektā paredzēts, ka “Vietējās pašvaldības dome var izdot saistošos noteikumus par līdzfinansējumu nekustamā īpašuma pieslēgšanai centralizētajai ūdensapgādes sistēmai vai centralizētajai kanalizācijas sistēmai, nosakot līdzfinansējuma apmēru un tā saņemšanas nosacījumus”.

VVP un likumprojekta īstenošana, saskaņā ar likumā paredzēto risinājumu jautājumā par pievadu izbūvi pakalpojumu lietotājam, ietekmēs pašvaldību budžetu.

Likuma pieņemšanas procesā MK tika panākta vienošanās, ka pirms tā pieņemšanas II lasījumā tiks sagatavoti no likuma izrietošo MK noteikumu projekti. VARAM nav pildījis šo vienošanos.

Ierosina VARAM aktīvi risināt jautājumu par indikatīvi papildus nepieciešamajiem 350 milj. euro ūdensapgādes un kanalizācijas pievadu izbūvei visās aglomerācijās; sagatavot lietus ūdeņu pārvaldes pamatnostādnes, savlaicīgi, sadarbībā ar visu grupu pašvaldībām un LPS; sagatavot no likumprojekta izrietošos MK noteikumus; risināt jautājumu par divpakāpju tarifu ieviešanas iespējām pašvaldībās, kuras to vēlas.

Tāpat VARAM vajadzētu atrisināt jautājumu par maksimāli piesārņojošo vielu koncentrāciju pakalpojuma lietotāja notekūdeņos noteikšanu un papildus maksas par tiem noteikšanu, Ūdenssaimniecības pakalpojuma likuma ietvaros.

LPS un VARAM vienojas:

- 1) VARAM aizstāvēt ar LPS vienotu pozīciju, Saeimā izskatot Ūdenssaimniecības pakalpojumu likumam uz III lasījumu iesniegtos priekšlikumus.
- 2) VARAM uzsāks, sadarbībā ar visu grupu pašvaldībām un LPS, sagatavot no likumprojekta izrietošos MK noteikumus.
- 3) VARAM risināt jautājumu par divpakāpju tarifu ieviešanas iespējām pašvaldībās, kuras to vēlas.

LPS uztur savu prasību un puses par to nevienojas:

- 1) VARAM aktīvi risināt jautājumu par indikatīvi papildus nepieciešamajiem 350 milj. EUR ūdensapgādes un kanalizācijas pievadu izbūvei visās aglomerācijās, paredzot to no valsts budžeta, ES fondiem.
- 2) VARAM uzsākt lietus ūdeņu pārvaldes pamatnostādņu izstrādi.

II. Valsts atbalsts ūdenssaimniecības attīstībai aglomerācijās ar $CE < 2000$

VARAM viedoklis:

2014.-2020.gada ES fondu plānošanas perioda ietvaros plānots veikt investīcijas tikai tajās apdzīvotās vietās ar $CE < 2000$, kurās saskaņā ar upju baseinu apsaimniekošanas plānos noteikto ir jāveic papildu pasākumi notekūdeņu attīrīšanas iekārtu uzlabošanai, lai nodrošinātu ES prasībām atbilstošu notekūdeņu attīrīšanu un uzlabotu riska ūdens objektu vides stāvokli. Upju baseinu apsaimniekošanas plānus šobrīd izstrādā LVĢMC un pa atsevišķām sadaļām tos nodod sabiedriskajai apspriešanai. Uz šo brīdi informācija par apdzīvotajām vietām, kur jāveic papildu pasākumi notekūdeņu attīrīšanas iekārtu uzlabošanai nav publicēta.

Augstāk minēto pasākumu atbalstam no 2014. – 2020.gada plānošanas perioda finansējuma ir plānots novirzīt 4,76 milj. EUR ar atbalsta likmi 85%. Šis pasākums ir noteikta kā ceturtā ūdenssaimniecības attīstības prioritāte, jo apdzīvotās vietas ar $CE < 2000$ nav iekļautas Komunālo notekūdeņu direktīvas tvērumā, un, saskaņā ar Eiropas Komisijas izteiktajām norādēm 2014. – 2020.gada plānošanas perioda investīciju saskaņošanas procesā, no fondu līdzekļiem prioritāri ir atbalstāmas lielākās aglomerācijas, jo tās rada būtiskāko kopējo vides piesārņojumu.

Minēto apsvērumu dēļ VARAM joprojām meklē citus risinājumus nelielo apdzīvoto vietu atbalstam. VARAM ir norādījusi uz nepieciešamību atbalstīt un iekļāvusi Latvijas kopējā vajadzību paketē nelielo apdzīvoto notekūdeņu attīrīšanas iekārtu un kanalizācijas sistēmu attīstības projektu finansēšanu Eiropas Stratēģisko investīciju fonda (finanšu instrumentu veidā). Par projekta atbalstu lems Eiropas Savienības līmenī izveidota koordinācijas komiteja (~2015.gada II pusgads).

Saskaņā ar Ministru kabineta 2015.gada 13.aprīļa sēdes protokollēmuma Nr.19 par programmas projektu "Latvijas Stabilitātes programma 2015.–2018.gadam" 1.§ 6.punktu atbilstoši Likuma par budžetu un finanšu vadību 16.prim. panta otrajā daļā noteiktajam un ņemot vērā aktuālākās makroekonomiskās attīstības prognozes, ministrijām un citām centrālajām valsts iestādēm negatavot un neiesniegt priekšlikumus jaunajām politikas iniciatīvām 2016., 2017. un 2018.gadam, izņemot veselības un izglītības jomu saistībā ar strukturālām reformām, kā arī iekšējās un ārējās drošības jomu.”

LPS viedoklis:

Finansējums no ES fondiem nākamajā programmēšanas periodā paredzēts tikai ūdenssaimniecībai aglomerācijās ar CE>2000.

Aglomerācijās ar CE<2000 trūks finansējuma, lai sasniegtu TEP noteiktos mērķus un racionāli izmantotu objektu jaudas. Neīstenojot TEP paredzētās sekojošās kārtas, tiks radīti reāli ekonomiskie zaudējumi un kaitējums videi.

Trūkstot atbalstam ūdenssaimniecības attīstībai aglomerācijās ar CE<2000, tiks padziļinātas reģionālās atšķirības. Nesakārtotas ūdenssaimniecības dēļ, zemāka vides un dzīves kvalitāte nelielās apdzīvotās vietās var sekmēt iedzīvotāju aizplūšanu.

VARAM vajadzētu noteikt nepieciešamā atbalsta apjomu, izrietošus gan no izstrādātajiem TEPiem, gan cita papildus atbalsta nepieciešamību apdzīvotajās vietās ar CE<2000.

Saskaņā ar MK rīkojumu “Par Vides politikas pamatnostādņēm 2014.–2020.gadam”, VARAM valsts budžeta projekta sagatavošanas procesā iesniegt pieprasījumu MK nepieciešamajam finansējumam ūdenssaimniecības sakārtošanai apdzīvotajās vietās ar CE<2000 un panākt pieprasījuma atbalstu. Vajadzētu panākt valsts atbalsts ūdenssaimniecības attīstībai - TEPu īstenošanai - aglomerācijās ar CE<2000.

LPS un VARAM vienojas:

- 1) Pieņemt zināšanai LPS un VARAM sniegtos viedokļus.
- 2) Turpināt diskusijas darba procesā, analizējot sociālekonomiskos un demogrāfiskos faktoros, kas ietekmē mazo ūdenssaimniecību attīstības vajadzības.

LPS uztur savu prasību un puses par to nevienojas:

- 1) VARAM apzināt/noteikt nepieciešamā atbalsta apjomu, izrietošus gan no izstrādātajiem TEPiem, gan cita papildus atbalsta nepieciešamību apdzīvotajās vietās ar CE<2000.
- 2) Saskaņā ar 2014.gada 26.marta MK rīkojumu Nr.130 “Par Vides politikas pamatnostādņēm 2014.–2020. gadam”, VARAM valsts budžeta projekta sagatavošanas procesā iesniegt pieprasījumu MK nepieciešamajam finansējumam ūdenssaimniecības sakārtošanai apdzīvotajās vietās ar CE<2000 un panākt pieprasījuma atbalstu.

7. Pašvaldību lomas palielināšana sadzīves atkritumu apsaimniekošanas jomā (dalītā vākšana, maksas noteikšana, pieejamās investīcijas atkritumu saimniecības uzlabošanai, prasības atkritumu apsaimniekotājam un to īstenošanas uzraudzība, informācijas apkopošana u.c.) un Dabas resursa nodoklis

VARAM viedoklis:

- I. Mērķi atkritumu apsaimniekošanā, kur cita starpā īpaša loma ir pašvaldībām

Attīstīt un pilnveidot dalītas savākšanas sistēmu papīram, metālam, plastmasai un stiklam, nodrošinot sistēmas darbību un pakalpojuma pieejamību visā valsts teritorijā.

Nodrošināt, ka otrreizējai izmantošanai tiek sagatavoti un pārstrādāti vismaz 50% mājsaimniecības atkritumos un citās līdzīgās atkritumu plūsmās esošie papīra, metāla, plastmasas un stikla atkritumi.

II. Atbalsts no ES struktūrfondiem tiek piešķirts saskaņā ar Valstu reģionālā atbalsta pamatnostādņēm 2014.-2020.gadam

Saskaņā ar 2014.–2020.gada plānošanas perioda darbības programmu “Izaugsme un nodarbinātība” paredzēts īstenot specifisko atbalsta mērķi 5.2.1. “Veicināt dažāda veida atkritumu atkārtotu izmantošanu, pārstrādi un reģenerāciju” (turpmāk - SAM 5.2.1.). Tas dalīts divos pasākumos – „Atkritumu dalītas savākšanas sistēmas attīstība” un „Atkritumu pārstrādes un reģenerācijas veicināšana”.

Pasākuma „Atkritumu dalītas savākšanas sistēmas attīstība” ietvaros plānots attīstīt dalītas atkritumu savākšanas sistēmas darbību (punktu un laukumu ierīkošana, aprīkošana) pašvaldībās, kurās ir nepietiekama atkritumu dalītas savākšanas pakalpojuma pieejamība. Vienlaikus ar projekta īstenošanu būs jāveic sabiedrības informēšanas pasākumi, aicinot iedzīvotājus aktīvāk iesaistīties atkritumu dalītājā vākšanā. Lai arī kā finansējuma saņēmējs šim pasākumam noteikts nespecificēts komersantu veids, pasākums vērsts uz tiem komersantiem, kas nodrošina atkritumu dalītas savākšanas sistēmas darbību pašvaldībās, kā arī tiek sagaidīta pašvaldību aktīva līdzdarbība kā projektu iesniedzējiem. Savukārt pasākuma „Atkritumu pārstrādes un reģenerācijas veicināšana” ietvaros finansējuma saņēmējs var būt ikviens komersants, kas veic atkritumu pārstrādi, reģenerāciju vai veic šo atkritumu sagatavošanu šīm darbībām.

Indikatīvais Kohēzijas fonda finansējuma apmērs šiem pasākumiem ir ap 41 milj. *euro*, kur Kohēzijas fonda maksimālā līdzfinansējuma likme ir 35%. Eiropas Savienības fondu atbalsta intensitātes robežas nosaka Eiropas Komisijas izstrādātās regulas komercdarbības atbalsta jomā. Eiropas Komisijas izstrādātās Reģionālā atbalsta pamatnostādnes 2014.–2020.gadam un apstiprinātā Latvijas reģionālā atbalsta karte nosaka atbalsta intensitāti 35% apmērā visa veida valsts atbalstam, kas sniegts uzņēmumiem tautsaimniecības nozarēs, kas ir tiesīgas saņemt atbalstu (arī atkritumu apsaimniekošanas nozarei).

VARAM šobrīd noris pētījuma "Eiropas Savienības fondu 2014.–2020.gada finanšu plānošanas perioda potenciāli atbalstāmo vides aizsardzības aktivitāšu ekonomisko ieguvumu novērtējums" rezultātu izvērtēšana, kas ir EK priekšnosacījums ES fondu 2014.–2020.g. investīciju ieguldīšanai atkritumu apsaimniekošanas SAM 5.2.1. ietvaros;

Sabiedrībai izskatīšanai SAM 5.2.1. atbalsta nosacījumi (kritēriji, MK noteikumi) varētu tikt nodoti indikatīvi 2015.gada trešajā ceturksnī, bet projektu iesniegumu atlase varētu tikt izsludināta provizoriski 2016.gada otrajā ceturksnī.

III. Atkritumu apsaimniekošanas maksa un dabas resursu nodoklis

Saskaņā ar Atkritumu apsaimniekošanas likumu pašvaldība ar savu lēmumu nosaka maksu par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu.

Ievērojot Valsts kontroles 2015.gada 20.janvāra revīzijas ziņojumā Nr.2.4.1-14/2014 „Sadzīves atkritumu apsaimniekošanas organizēšanas atbilstība plānotajiem mērķiem un tiesību aktu prasībām” konstatēto, VARAM plāno pilnveidot normatīvo regulējumu. Tas paredzēs atkritumu apsaimniekošanas maksas aprēķinam izmantot atkritumu apsaimniekotāja mērījumu rezultātā noteikto koeficientu pārejai no svara uz tilpuma mērvienībām (termiņš – 02.01.2017). Vienlaikus jāatzīmē, ka arī pašreiz pašvaldībām ir tiesības prasīt šādu novērtējumu veikt. Paredzot kārtību, kādā nosakāms dabas resursu nodokļa apmērs, kuru iekļaujot atkritumu apsaimniekošanas rēķinos, tiktu nodrošināta dabas resursu nodokļa iekasēšana no atkritumu radītāja tikai par to atkritumu daļu, kas tiek apglabāti poligonā (termiņš – 02.01.2017).

IV. Atkritumu apsaimniekošanas līgumi ar atkritumu apsaimniekotājiem un iedzīvotājiem

Pašvaldības organizē un kontrolē sadzīves atkritumu apsaimniekošanu, noslēdzot līgumus ar atkritumu apsaimniekotājiem. Savukārt iedzīvotājiem ir pienākums slēgt līgumus ar pašvaldības izvēlēto atkritumu apsaimniekotāju.

Atkritumu apsaimniekošanas līgumus, kas tiek slēgti ar iedzīvotājiem, sagatavo atkritumu apsaimniekotājs, un to saturs un noteikumi pašvaldībā atšķiras. Patērētāju tiesību aizsardzības centrs (turpmāk – PTAC) 2014.gadā ir veicis uzraudzības projektā „Līgumu noteikumu un komercprakses/reklāmas uzraudzības sadzīves atkritumu apsaimniekošanas jomā”. Arī Valsts kontroles ieskatā ir jāveic normatīvā regulējuma uzlabojumi, lai novērstu netaisnīgu noteikumu iekļaušanu līgumos, kuri noslēdzami starp atkritumu apsaimniekotāju un iedzīvotājiem.

Ievērojot to, ka PTAC projekta realizācijas gaitā ir konstatējis vairākas patērētāju tiesību ierobežojošas normas un Valsts kontroles 2015.gada 20.janvāra revīzijas ziņojumā Nr.2.4.1-14/2014 „Sadzīves atkritumu apsaimniekošanas organizēšanas atbilstība plānotajiem mērķiem un tiesību aktu prasībām” iekļauto informāciju un sniegtajiem ieteikumiem, VARAM līdz 2015.gada beigām plāno izstrādāt normatīvo aktu, kurā tiks noteiktas atkritumu radītāju vai sākotnējo valdītāju un sadzīves atkritumu apsaimniekotāja līgumos iekļaujamās minimālās prasības. Šāds deleģējums Ministru kabinetam jau tika iestrādāts 2014.gadā grozījumos Atkritumu apsaimniekošanas likumā.

V. Likumprojekts „Grozījumi Atkritumu apsaimniekošanas likumā”

Izskatīts 2015.gada 15.aprīlī Saeimas Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās politikas komisijā un nodots Saeimai izskatīšanai trešajā lasījumā.

Likumprojektā ir ietvertas būtiskas iniciatīvas, kas veicinās pašvaldību lomu sadzīves atkritumu apsaimniekošanā. Paredzēta iespēja slēgt līgumus par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu uz laiku līdz 7 gadiem. Publiskajā iepirkumā par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu tiek piemērots visizdevīgākā piedāvājuma princips. MK noteikumi par sadzīves atkritumu apsaimniekošanas publiskā iepirkuma darba uzdevumos iekļaujamām prasībām un par būtiskiem līguma nosacījumiem, kas tiek slēgti starp pašvaldību un sadzīves atkritumu apsaimniekošanas komersantu, un starp sadzīves atkritumu apsaimniekošanas komersantu un sadzīves atkritumu radītāju. Tiesības pašvaldībai vai tās pilnvarotai institūcijai kontrolēt saistošo noteikumu par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu ievērošanu savā administratīvajā teritorijā un pārkāpumu gadījumos savas kompetences ietvaros sastādīt administratīvos protokolus. Pašvaldības tiesības un pienākums uzraudzīt un kontrolēt ar sadzīves atkritumu poligona slēgšanu un rekultivāciju saistītās iemaksas un izmaksas pēc poligona slēgšanas. Nostiprinātas pašvaldības tiesības pieprasīt informāciju par atkritumu apsaimniekošanas aktivitātēm savā teritorijā no sadzīves atkritumu apsaimniekotājiem. Likumprojekts paredz, ka atkritumu apsaimniekošanas reģionālos plānus var izstrādāt atkritumu apsaimniekošanas reģionā ietilpstošās pašvaldības. Ministru kabinets vairs neapstiprinās atkritumu apsaimniekošanas reģionālos plānus. Precīzē nosacījumus par slēgtu vai rekultivētu izgāztuvju atrakšanu un tajās esošo atkritumu šķirošanu. Pašvaldības saskaņo šādu darbību veikšanu.

VI. Plānotie grozījumi Dabas resursu nodokļa likumā

Pamatojoties uz Eiropas Komisija rekomendācijām un pētījumu „Par iespējām noteikt diferencētas dabas resursu nodokļa likmes par atkritumu apglabāšanu poligonos”, VARAM plāno veikt grozījumus Dabas resursu nodokļa likumā, pakāpeniski līdz 2020.gadam paaugstinot dabas resursu nodokļa likmes par atkritumu apglabāšanu poligonos.

LPS viedoklis:

Atkritumu apsaimniekošanas likuma (AAL) grozījumi paredz pašvaldību pilnu atbildību par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu savā teritorijā. Izslēgti izņēmuma gadījumi un precizēta atbildība par datu apkopošanu, kas traucēja pilnībā kontrolēt savu teritoriju un apkopot statistiku savā teritorijā. Pašvaldībām kopā katrā atkritumu apsaimniekošanas reģionā (AAR) jālemj par to

savākšanu, dalītu vākšanu, šķirošanu, sagatavošanu pārstrādei, sagatavošanu apglabāšanai un apglabāšanu, kā arī par infrastruktūras izvietojumu teritorijā, kopā jāizvēlas labāko apsaimniekošanas modeli un finansēšanas kārtību.

Jānodod lielākas pilnvaras AAR, lai pašvaldības kopā lemt, kontrolē, apkopo datus par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu. Lieliski blakus var pastāvēt privātais un publiskais uzņēmējs, bet atbildība par tīru teritoriju un apmierinātu iedzīvotāju kopumu vienmēr paliek pašvaldībai. Jānodod lielākas pilnvaras pašvaldībai kontrolēt līgumu saturu un to izpildi.

Depozīta sistēma valstī kopumā ir nokavēta, jādomā, kā katrā AAR var lemt par dalīti vāktās atkritumu sistēmas ieviešanu un plānot tai nepieciešamās infrastruktūras izveidošanu/pilnveidošanu.

Jāpārskata maksas par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu struktūru, nosakot, ka Dabas resursu nodokli (DRN) maksā par apglabātajiem atkritumiem, bet iedzīvotāji vairāk maksā par nešķirotiem atkritumiem. Jānodod lielākas tiesības pašvaldībām savā teritorijā lemt par maksas noteikšanu, lai sasniegtu mērķi- tīra teritorija un atšķiroti pārstrādei izmantojamie atkritumu veidi.

VARAM vajadzētu panākt, ka 2014. – 2020.gada plānošanas perioda investīcija sadzīves atkritumu apsaimniekošanai tiek plānotas atbilstoši atkritumu apsaimniekošanas reģionos lemtajam-nepieciešamie infrastruktūras uzlabojumi un pilnveidojumi reģionā kopumā. Turpmākās investīcijas sadzīves atkritumu infrastruktūras attīstībai tikai saskaņā ar atkritumu apsaimniekošanas reģionu pašvaldību kopīgiem lēmumiem. Nedrīkstētu jaukt sistēmu, bet ļaut katrā reģionā to uzlabot. Atbalstīt infrastruktūras pilnveidošanu ar ES fondu līdzekļu atbalstu.

Vajadzētu sagatavot metodisko materiālu, lai uzlabotu iepirkumu nolikumu kvalitāti, līgumu starp pašvaldību un izvēlēto atkritumu apsaimniekotāju un starp atkritumu apsaimniekotāju un mājāsaimniecībām, kā arī sagatavot un virzīt grozījumus AAL par maksas pārstrukturēšanu un pilnvarot pašvaldības noteikt maksu par sadzīves atkritumu savākšanu teritorijā.

LPS un VARAM vienojas:

- 1) Pieņemt zināšanai LPS un VARAM sniegtos viedokļus.
- 2) VARAM un LPS sekos, lai 2014. – 2020.gada plānošanas perioda investīcijas sadzīves atkritumu apsaimniekošanai tiek plānotas arī atbilstoši atkritumu apsaimniekošanas reģionos lemtajam - nepieciešamie infrastruktūras uzlabojumi un pilnveidojumi reģionā kopumā tiek plānoti saskaņā ar atkritumu apsaimniekošanas reģionu pašvaldību kopīgiem lēmumiem (reģiona atkritumu apsaimniekošanas plāniem), kur tas attiecināms, ja tādi ir izstrādāti. Minētais neattiecas uz atkritumu pārstrādi.
- 3) VARAM sagatavos MK noteikumu projektus par sadzīves atkritumu apsaimniekošanas publiskā iepirkuma darba uzdevumos iekļaujamām prasībām un par būtiskiem līguma nosacījumiem, kas tiek slēgti starp pašvaldību un sadzīves atkritumu apsaimniekošanas komersantu, un starp sadzīves atkritumu apsaimniekošanas komersantu un sadzīves atkritumu radītāju.
- 4) VARAM un LPS kopīgi sagatavos grozījumus AAL par maksas pārstrukturēšanu saistībā ar pārrēķiniem no svara uz tilpuma vienībām un DRN pārrēķinu par atkritumu apglabāšanu, ko iekļauj atkritumu apsaimniekošanas maksā.

Sarunas tiek slēgtas plkst.: 15:00

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības Latvijas Pašvaldību savienības priekšsēdis
ministrs

Kaspars Gerhards

Andris Jaunsleinis